

Hrad na kopci

S každým otrasom koča sa Borke zdá, že jej srdce vyskočí z hrude. Voz vŕzga do kopca, kone fŕkajú a dychčia, keď kolesá škrípu po uvoľnených kameňoch a zachytávajú sa v koľajach, ktoré vysušilo letné slnko. V ruke zviera drevenú figúrku a palcom prechádza po jej povrchu, akoby v jej hladkých krivkách nachádzala upokojenie. *Pamätaj, že tá mám rád*, povedal jej Jozef, keď jej ju vtisol do rúk.

Koč sa náhle zachveje, Borka zalapá po dychu a chytí sa sedadla.

„Bože,“ zvolá Dorka oproti nej, „aká si nervózna!“

Borka sa upokojí a zamrmle čosi na ospravedlnenie. Má pocit, akoby sa viezli v obrovskej železnej guli, ktorá sa pomaly gúľa do kopca, a keď sa dostanú na vrchol, zrúti sa do niečoho neznámeho. Zahryzne si do spodnej pery a pozrie si na kolená. Hoci sa sústreďí na hrubú látku svojej sukne, uvedomí si niečí pohľad. Zdvihne zrak a vidí, že dievča sediace vedľa Dorky sa na ňu usmieva. Borka vrhne pohľad na Dorku, ale tá sa pozerá z okna, obočie má sústredene

zvrátené, akoby sa medzi kameňmi a riedkymi kríkmi, ktoré pokrývajú svah, skrývalo dačo dôležité. Dievča vypne hrud', *vraj nervózna!* Vysloví to iba perami a napodobňuje spôsob, akým si Dorka založila ruky v bok.

Borka potlačí chichot. Dievča sa na ňu usmeje, v lícach sa mu urobia jamky a vyfúkne vzduch smerom nahor, lebo sa mu na čelo lepia pramene vlasov, štekľivé ako konččky pšeničných klasov. Volá sa Zuzana – Dorka to povedala, keď nastupovala do koča – a Borka sa snaží spomenúť si, či ju niekedy nevidela v meste, či niekedy nestála za ňou a nečakala, kým pekár ráno otvorí dvere, alebo sa s ňou netlačila na trhu, keď prišiel kupec so zväzkami látky zafarbenej nápadnými odtieňmi. Asi nie. Väčšinu dievčat pozná aspoň z vídenia, ale v koči sú len ony dve. Lenže každé dievča z mesta sa chce dostať do Čachtíc.

Borka sa pozrie z okna. Z miesta, kde sedí, vidí, ako sa nad strechou koča vlní konček Fickovho pierka. Skúma ho, lebo nemá nič iné, na čo by sa mohla pozerat', až kým koč nezahne za roh a neotvorí sa jej nový výhľad, aký ešte nikdy nevidela.

Borka je zvyknutá na krásu prírody. Vyrastala v kopcoch a už sa tak nenadchýna, keď vidí, ako sa skalnaté obrysy Karpát vynárajú spomedzi čiernych borovíc, ktoré pokrývajú úbočia, v zime zasnežené, v lete husté ako vlčia srst'. Nie je to však náhodná veľkoleposť prírody, je to kultivovaná veľkoleposť, vytrysknutá zo samotných skál, na ktorých stojí. Hladké kamenné steny sa tiahnu do výšky aj do šírky a čas ich tak vyleštil, že sa ich sivá farba mení so svetlom ako zimná obloha. Za hradbami sa týčia veže a vežičky, zakončené strechami ako špicaté klobúky, sfarbené do rovnakých červených odtieňov ako vyprahnutá zem pod kolesami koča.

Dorka si všimne, ako na ňu Borka hľadí, a spokojne sa usmeje. „Lepšie ako tvoja rozpadnutá chalupa, čo?“ povie a pritlačí sa dozadu, aby sa Zuzana mohla nakloniť a tiež sa pozrieť. „Tak čo, si rada, že si šla?“

Túto otázku aj Borka mlčky kladie hradu, ale jeho múry sú nevyspytateľné, okná tmavé a zatvorené, slepé k vonkajšiemu svetu, chrániace jeho tajomstvá.

Zuzana prechádza prstami po stene, prechádza po celom jej obvode. „Ešte nikdy som nebývala v okrúhlejšej miestnosti,“ povie nadšene. Vežička je taká malá, že netrvá dlho a opäť stojí vedľa Borky. „Ty áno?“

Borka pokrúti hlavou. Žila len na dvoch miestach: v Jozefovej vybielenej chalupe a na nejakom inom mieste. Tom, na ktoré sa občas pokúša spomenúť si, ale nedokáže to, akoby tá spomienka bola príznakom, ktorý má tendenciu zjavovať sa nebadane a zmiznúť, len čo sa naň pokúsi zaostriť zrak.

Je večer a vzduch je štiplavý od lojovej sviečky. Borka pristúpi k oknu a hľadí von do prázdnej čiernej krajiny, ktorá uchvátila jej pohľad. Niekde tam stojí Jozef, pri dverách chalupy, píska do noci a volá psy dovnútra. Potom ich všetky bezpečne zavrie, uhasí oheň a naplní džbán vodou, aby bola pripravená na ráno.

„Si v poriadku?“

Zuzana stojí za ňou a hoci tie slová takmer zašepká, Borkino telo sa pri nich napne.

„Chýba mi môj *apa*,“ povie a otočí sa.

„Snaž sa na to nemyslieť,“ povie Zuzana a zaštipne plameň sviečky dvoma prstami. „Poď,“ chytí Borku za ruku, „poďme si ľahnúť.“

Na podlahe leží slamník, na ktorom môžu obe spať. Je takmer taký veľký ako izba, ktorá je len o málo väčšia ako starý sklad zbraní či vyhliadka na vrchole schodiska, ktoré sa vinie vežou nahor. Keď už sú pod prikrývkou, Borka skúma svoju spolubývajúcu, črty jej tváre v tme, nejasné obrysy jej vlasov. „Prečo si sem prišla?“ spýta sa.

Zuzanine oči sú bez výrazu, ale Borka počuje, ako rezignovane vydýchla.

„Matka ma predala,“ zašomre.

„Predala tá? Ako to mohla urobiť?“

„Ach, ľahko.“ Zuzana prevráti oči a pozrie do stropu. „Ty *zbytočné stvorenie!*“ povie hlasom takým prenikavým, až sa Borka zľakne. „*Ešte si nedoniesla vodu, ty lenivé dievčisko? Pozri sa na tie stehy! Nebodaj ich prasatá vyšívali svojimi klami? A kto upiekol tento chlieb? Mám ním rúbať drevo?*“

Borka si odrfrkne. „Bolo to až také zlé?“

„Horšie. Nič som nevedela urobiť poriadne a ona ma aj tak nepotrebovala. Mám tri staršie sestry, všetky majú oveľa lepšie vyhliadky na dobré manželstvo ako ja. Nebola som pre mamu nijako užitočná, takže bola rada, keď sa ma zbavila.“

„Je mi to ľúto,“ povie Borka.

„Nemusíš ma ľutovať. Nemala som posteľ iba pre seba odo dňa, keď som sa narodila.“

Zuzana sa natiahne ako hviezdica na slamenom matraci. Borka sa cíti zvláštna, že je tam. Vždy spávala sama okrem psov, ktoré si občas prišli ľahnúť vedľa nej, opierali sa o ňu bokmi a štuchali ju ňufákmi do krku. Nevie, či sa má skrčiť pod tlakom Zuzaniných natiahnutých končatín, alebo ju objať ako psy, hľadajúc teplo a istotu.

„Máš strach?“ zašepká Borka.